

Antwoord op de schriftelijke vragen van enkele fracties van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 15 mei 2001 (21501-06, nr. 46) inzake de geannoteerde agenda van de EU - Onderwijsraad van 28 mei 2001 te Brussel.

Vragen van de PvdA-fractie:

De leden van de PvdA-fractie hechten groot belang aan de totstandkoming van een Europees onderwijsbeleid vooral ook omdat de invloed van Europese ontwikkelingen in onze maatschappij steeds groter wordt en het onderwijs moet inspelen op deze tendens. Wat dit betreft doet het deze leden deugd om te lezen over de besluitvorming van de Europese raad te Lissabon en Stockholm om in 10 jaar de meest concurrerende regio in de wereld te worden, maar vragen zij zich af of de voortgang zoals die blijkt uit de verslagen en de voorstellen die zijn geagendeerd voor de aanstaande vergadering van de EU-Onderwijsraad, toereikend is om mede via het onderwijsbeleid dit voornemen waar te maken. Veel blijft immers steken in het stadium van benoemen van verschillen en het formuleren van indicatoren.

Terecht wil de minister pleiten voor gebruik van indicatoren die de OECD en andere internationale instanties hebben ontwikkeld. Deze kunnen de verschillen in de onderwijspraktijk en -resultaten goed zichtbaar maken. Zulke indicatoren vormen echter pas het begin van het eigenlijke werk. De geannoteerde agenda wekt de indruk dat de minister te zeer de agenda volgt, zoals deze is opgesteld en hij te weinig initiatieven naar zich toetrekt en te weinig doorpakt.

Vanzelfsprekend bestaan er grote verschillen in de kwaliteit van het onderwijs binnen de Europese Unie en moet er niet worden gezocht naar de grootste gemene deler, omdat dan juist de bijzondere successen in bepaalde landen zouden dreigen af te vlakken. Het is echter niet nodig om verschillen tussen landen met een goed onderwijsbeleid te cultiveren omdat dat onnodige belemmeringen opwerpt voor internationale erkenning van diploma's en daarmee voor het gewenste internationaal personenverkeer. Daarom is het de moeite waard om landen met een goed onderwijsbeleid hun structuren op elkaar te laten afstemmen.

Op dit punt maken de leden van de PvdA-fractie zich zorgen. Bijvoorbeeld een project internationalisering lerarenopleidingen van het Nederlandse ministerie van OCenW met het verantwoordelijke ministerie in Nordrhein-Westfalen loopt al enige tijd, maar als zij daar een zinvol vervolg aan willen geven, zouden ze eigenlijk een lijst van punten moeten krijgen waar de onderwijsstelsels onnodig verschillen en naar gelijkwaardiger onderwijsprogramma's zou moeten worden toegewerkt. Zeker zo'n kleinschalige uitwisseling zou ervaringen moeten opleveren die aanknopingspunten bieden voor nadere besluitvorming. Kan de minister een overzicht geven van de opgemerkte verschillen in de onderwijspraktijk en op welke punten deze zijns inziens zouden moeten verdwijnen?

Over het actieprogramma 'e-Learning' meldt de minister dat het slechts de verdeling van de verantwoordelijkheden verheldert, er geen nieuw geld mee gemoeid gaat en het ook geen onderdeel vormt van het besluitvormingsproces in het EP. Is het gezien de doelstelling de meest concurrerende regio van de wereld te worden niet noodzakelijk, nu reeds verdergaand spijkers met koppen te slaan? Zo ja welke wil de minister dan bepleiten? Zo neen, waarom is het dan verstandiger om nu zo'n afwachtende houding aan te nemen?

Antwoord

1. Invulling open coördinatie methode:

Met u ben ik van mening dat de besluiten van de Europese Raden van Lissabon en Stockholm een versterking van de Europese samenwerking op het terrein van onderwijs inhouden. Afgesproken is, dat deze samenwerking vooral door invulling van de open coördinatie methode gestalte zal krijgen. De Raad is thans bezig om aan de afspraak over het gebruik van de open coördinatie methode in te vullen, namelijk door op een aantal prioritaire terreinen aan te geven welke van de instrumenten “benchmarking”, “indicatoren” en/ of “het uitwisseling van best – practices” het beste kunnen worden ingezet. Verder wordt er in de loop van dit jaar een gedetailleerde agenda opgesteld om dit ook voor de overige prioritaire onderwerpen te verwezenlijken. (Zie het verslag van de Raad van 28 mei jl. dat mede als bijlage is meegestuurd).

Ik ben mij ervan bewust, dat de uitvoering van dit proces tijd nodig heeft. Dit eens te meer, omdat er een aantal landen is, die aarzelingen hebben om dit proces in te gaan.

Om het proces te bespoedigen heb ik daarom de afgelopen periode de volgende initiatieven genomen:

september 2000 heb ik in Leiden, samen met de Commissie en het Franse voorzitterschap, een seminar georganiseerd om te bezien op welke wijze we invulling van de open coördinatie methode op het terrein van onderwijs gestalte zou kunnen krijgen. De Raad van 9 november jl. heeft over de conclusies van dit seminar gedebatteerd. Dit initiatief heeft er mede toe geleid, dat er op de Raad van februari jl. overeenstemming is bereikt over het proces om deze open coördinatie methode nader in te vullen. Zie mijn brieven van 26 oktober jl. (IB/41283), 23 november jl. (IB/ 2000/ 46267) en 23 april jl. (IB/2001/ 14406).

Om parallel aan deze besluitvorming al inhoud te geven aan dit proces heb ik begin juni jl. te Amsterdam een seminar over het monitoren van mobiliteit in de EU georganiseerd. Doel was na te gaan of er in de lidstaten voldoende overeenstemming over methoden/ werkwijze bestaat om tot betere vergelijkbare cijfers over mobiliteit tussen de lidstaten te komen.

Om meer in het algemeen vooruitgang te bereiken in de samenwerking tussen de EU lidstaten heb ik mij de afgelopen periode, naast mijn inzet in de Raad, ook ingezet om een aantal multilaterale initiatieven op onderwijsterrein tussen landen van Europa te nemen. Ik noem hierbij: het gestalte geven aan de afspraken in de Bologna verklaring (bachelors/ masters). Het initiatief van mijn Vlaamse collega en mezelf om met een aantal EU - lidstaten tot een samenwerking met betrekking tot accreditering in het Hoger Onderwijs te komen (zie hierover mijn brief van 8 juni jl. over de ministersconferentie te Praag, WO/B/2001/22841). Mijn initiatief om de meeneembaarheid van beurzen naar het buitenland te verruimen. (Zie mijn notitie “Studeren zonder grenzen”, u aangeboden bij brief van 1 mei jl., SFB/2001/14674).

2. Verschillen in onderwijsstelsels:

Zoals u weet hebben we in Europa afgesproken, dat ieder land verantwoordelijk is voor zijn eigen onderwijsstelsel. Dat is terecht. Dit wil echter niet zeggen, dat er op vrijwillige basis op bepaalde terreinen niet een zekere convergentie kan gaan ontstaan. Op Europees niveau wordt bijvoorbeeld thans toegewerkt naar meer afstemming in het hoger onderwijs (bachelor master - model). Juist ook om herkenning en erkenning van diploma's te krijgen.

Tussen Duitsland en Nederland is erkenning van diploma's en toelatingseisen al langer een onderwerp van overleg tussen de ministeries. Maar daarnaast ligt ook nadrukkelijk in

de autonomie van de lerarenopleidingen besloten om bijvoorbeeld mobiliteitsonderdelen en het curriculum af te stemmen met buitenlandse partnerinstellingen. Daarvoor is (bestuurlijk) commitment van de opleidingen noodzakelijk. Uit een enquête die in 2000 is gehouden onder de coördinatoren internationalisering van de lerarenopleidingen is gebleken, dat de beleidsmakers op deze opleidingen het onderwerp “internationalisering” nog niet de prioriteit geven die het mijns inziens verdient.

Om hier verandering in te brengen vinden er momenteel besprekingen plaats met de opleidingen vanuit het Centrum Internationalisering Lerarenopleidingen van het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs (Cilo) en de lerarenopleidingen die een voortrekkersrol spelen in de drie netwerken (pabo's, hbo en universitair). Vanuit Cilo kan namelijk steun verleend worden aan concrete projecten van de lerarenopleidingen.

Naar de huidige stand van zaken is er reeds veel vergelijkingsmateriaal over onderwijssystemen beschikbaar, bijvoorbeeld via Eurydice (een informatiedienst van de Europese Commissie), of de publicatiereeks van de Open Universiteit in Heerlen 'Positie van de leraar en zijn opleiding in de Europese lidstaten', of van het onderzoeksinstituut CHEPS van de Universiteit Twente. Het Europees Platform is bezig een specifieke website voor de internationalisering van de lerarenopleidingen te (laten) ontwikkelen en zal daarop ook vergelijkingsmateriaal, vooral ervaringen en aanbevelingen uit de praktijk, opnemen om voor verdere disseminatie te zorgen.

3. e-learning:

Het actieplan eLearning heb ik u bij brief 15 mei jl. (IB 01/18181) toegestuurd. Ik liet u toen weten, dat dit plan grotendeels een bundeling van bestaande onderwijsinitiatieven weergeeft, zoals deze al in het algemene ICT - actieplan van de Commissie Europees zijn vastgesteld.

Deze omvatten een aantal initiatieven, die op nationaal niveau moeten worden ingevuld, zoals o.a. scholing van leraren op het terrein van ICT, aansluiting van scholen op Internet (In Nederland kennisnet). Nederland ligt bij de invulling hiervan goed op schema.

Verder omvat dit actieplan een aantal initiatieven op Europees gebied, die door de Commissiediensten moeten worden verder gebracht, middels werkgroepen, conferenties, nadere voorstellen e.d. Hierbij kunnen o.a. genoemd worden: het gezamenlijk ontwikkelen van software, samenwerking werking met het Europese bedrijfsleven, initiatieven binnen de stimuleringsprogramma's Socrates en Leonardo. Verder o.a. het stimuleren van uitwisseling van informatie door het gebruik van meertalige portalsites op Internet mogelijk te maken. Bij de discussie over de voorbereiding van de resolutie die de Raad van 28 mei over dit onderwerp heeft aangenomen heeft Nederland zich met name sterk gemaakt om bestaande Europese portalen te blijven steunen om de Europese samenwerking van het uitwisselen van ervaringen op het terrein van ICT - gebruik aan te moedigen.

Hoewel er geen nieuw geld met het actieplan eEurope gemoeid is, zijn er op het terrein van ICT veel Europese fondsen beschikbaar om zowel nationale initiatieven als Europese initiatieven te ondersteunen. Hoofdstuk 2 van dit actieplan geeft daar een overzicht van: Fondsen zijn er o.a. in de programma's SOCRATES, LEONARDO en Jeugd, onderzoeksfondsen in het kaderprogramma voor onderzoek en technologische

ontwikkeling, en verder in de Europese fondsen voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en de Europese Investeringsbank.

In zijn algemeenheid kan ik de in dit actieplan voorgestelde nieuwe initiatieven (zoals de organisatie van kwaliteitscertificering voor gebruikers van on - line onderwijsdiensten, voorgestelde onderwijsacties op het gebied van de audiovisuele industrie, bevorderen van oplossingen voor “de beveiliging van sites” en “intellectueel eigendom”) steunen. Specifieke steun hiervoor kan ik echter pas geven, als deze voorstellen door de Commissie nader zijn uitgewerkt.

Vragen van de CDA-fractie:

De leden van de CDA-fractie vragen op welke punten heeft Nederland reserves ten opzichte van de voorstellen over e-Learning? Kan wat meer informatie worden gegeven over de actiepunten in het kader van het Jaar van de Talen in de overige EU-landen?

Antwoord:

4. eLearning:

Zie hiervoor mijn derde antwoord hierboven, laatste alinea.

5. Europees jaar van de Talen 2001:

Zowel in de landen van de Europese Unie als in de overige bij de Raad van Europa aangesloten landen vinden tal van activiteiten plaats. Gelet op de vele verschillende activiteiten wordt verwezen naar de betreffende websites van de Raad van Europa "<http://culture.coe.int/AEL2001EYL/ael0001.htm>" en de Europese Unie "www.eurolang2001.org". Beide zijn te bereiken via de Nederlandse website voor het Jaar van de Talen "www.jaarvandetalen.nl".

Majeure activiteiten zijn onder meer:

- de Europese openingsmanifestatie van 18 tot 20 februari in Lund in Zweden;
- de Europese slotmanifestatie van 7 en 8 december in Brussel;
- de conferentie 'Multilingualism and New Learning Environments' van 28 tot en met 30 juni in Berlijn, die tot doel heeft het universitair onderwijs in de EU - talen te bevorderen;
- de opening op 26 september van een talenhuis in Frankrijk, voorafgegaan door een colloquium op 25 september over hoe de school het multilinguïsme en multiculturalisme kan bevorderen;
- een conferentie in Engeland op 9 en 10 oktober met een focus op de meertalige samenleving en de taalpolitiek die in dat kader gewenst is.